

The 2011 Joint Nordic Conference on Welfare and professionalism in Turbulent Times
Concluding remarks, forbundsformand, Benny Andersen, Socialpædagogerne, Danmark
Den 13. august 2011, Reykjavik, Island.

Kære kolleger

Det har været fantastisk! Vi har lyttet til gode og inspirerende oplæg fra hovedtalerne som har bragt nye idéer til torvs, som vi alle kan tage med hjem og bruge i vores daglige arbejde. Der har været mange forskellige workshops og mere end 400 deltagere fra alle de nordiske lande, men også repræsentanter fra Australien, Litauen, England og USA. Kolleger ikke bare fra forskellige lande, men også forskellige faglige discipliner: socialpædagoger, socialrådgivere, skole- og universitetsfolk, politikere og embedsmænd. Og det er, som I har oplevet, en stor succes.

En stor tak til vores islandske kolleger, som har stået for arrangementet. Lad os alle klappe for dem.

Mere demokrati
Mere frihed
Mere menneskelighed
Og mere debat

Dette var svaret fra Jens Stoltenberg og det norske folk efter bomberne i Oslo og massakren på Utøya. Et stærkt svar. Intet havde været nemmere end at tale til hadet og hævnen. Men Stoltenberg valgte at tale til vores mentale råstyrke og fornuft. Han appellerede til at tro på den samfundsmodel vi har bygget op. Et åbent og tillidsfuldt samfund, som er inkluderende. Det er det bedste minde vi kan give ofrene for ugerningen.

Demokratiet og humanismen er socialpædagogikken og det sociale arbejdes grundlag. Et idéindhold som understøtter rummeligheden – myndiggørelse og autonomi.

Friheden, borgernes selvbestemmelse, deltagelse og inklusion i det samfundsmæssige fællesskab er socialpædagogikken og det sociale arbejdes mål.

Menneskeligheden, det menneskelige engagement er det som socialpædagogerne og socialarbejdernes professionalitet bæres oppe af.

Derfor vil de mennesker som måtte lade livet, ikke blot være i vores hjerter, men også i vores gerning.

Mere debat. I kølvandet på terrorhandlingen i Norge er der i alle de nordiske medier dukket en diskussion op om tonen i debatten. Er der en sammenhæng mellem de hadefulde tanker og toner, som frit ytres og tragedien i Norge?

Jeg er ikke i tvivl om at ord kan skabe, det de nævner – ord skaber virkelighed. Det har vi set i Danmark, hvor der er kommunale topembedsmænd og politikere, som hetzer mod de handicappede. Det er rigtigt, at Danmark har ratificeret FN's handicapkonvention, og det gør det blot til et endnu større paradoks, at debatklimate er, som det er i Danmark.

Det understreger det vigtige i det, Rannveig Traustadóttir nævnte i sit oplæg om at arbejde på at få FN-konventionen implementeret i den nationale lovgivning. Jeg er fuldstændigt enig med Rannveig Traustadóttir i, at vi står ved en skillevej, og at vi alle må påtage os et ansvar for at der handles.

Hvad enten der er en sammenhæng mellem tonen i debatten og tragedien i Norge eller ej, er der god grund til at gøre op med hadets retorik. Vi må insistere på en debatform, der er mindre uforsonlig – mere fintfølede og respektfuld.

Det går ikke længere at dukke sig eller trække på skuldrene. Både Sigrún Júlíusdóttir og Jan Tøssebro talte om, som en konsekvens af krisen, at vores professioner har udviklet sig til at være systembevarende. Alt for mange socialpædagoger og socialarbejdere er blevet agenter for statsmagten. I stedet for at være vagthunde, er vi blevet loyale embedsmænd. Jan Tøssebro havde en pointe: Når ansvaret decentraliseres, er vi i fare for, at ingen vil tage ansvaret på sig.

Jeg tror, at vi i de nordiske lande kan genkende tendensen med ansvarsforflygtigelse, idet ansvaret ofte er fanget imellem to stole – den nationale lovgivning, som er omfangsrig og fuld af gode intentioner, og den lokale implementering, der ofte har svært ved at få intentionerne ført ud i livet.

Det har vi hørt flere eksempler på ude i de mange workshops. Et eksempel er fra en workshop om beskyttelse af barnet, som refererede til en undersøgelse, der viste, at 11 ud af 50 unge mennesker ikke havde været med til at udarbejde deres egen handleplan, og at kun 8 ud af 50 faktisk havde underskrevet deres handleplan. Dette er et eksempel fra Sverige, men jeg vil kunne finde lignende tal fra Danmark. Ansvarsforflygtigheden har reelle og betydelige konsekvenser for borgerne og deres mulighed for deltagelse og inklusion i samfundet.

Björn Hvinden mindede os om, at reel lighed handler om at behandle folk forskelligt, at respektere menneskers forskellighed. *Tilpasning* er et krav i lovgivningen, men skal følges op individuelt for hver enkel borger. Björn Hvinden viste os, at den nordiske velfærdsmodel på beskæftigelsesområdet har sine begrænsninger og til tider kan være diskriminerende – i hans tilfælde mod mennesker med udviklingshæmninger.

Et kritisk syn på os selv og de systemer, vi som socialarbejdere tjener, er nødvendigt, hvis vi skal undgå systemtilpasningen. Omvendt sagde Gudbjartur Hannesson, den islandske velfærdsminister, i sin åbningstale, at krisen på Island havde fået folk til at stå stærkere sammen og igen tage ansvaret på sig.

Min pointe er ikke, at vi nødvendigvis har brug for en krise for at kunne tage ansvaret på os. Min pointe er, at vi må tage ved lære og finde tilbage til vores oprindelige rolle, som Sigrún

Júlíusdóttir beskrev som den reflekterende og kritiske socialpædagog og socialrådgiver, reflekterende og kritisk overfor vores egen rolle i samfundet.

Vi må som socialpædagoger og socialarbejdere gå ind i den værdipolitiske debat. Det er nu det gælder. Vi må sige fra over for opdelingen i dem og os. En af de helt centrale værdier i det sociale og socialpædagogiske arbejde er, at vores fælles mængde som mennesker er større end det, der adskiller os – fra klasse til kultur, køn, alder, race og religion. Som mennesker kan vi skabe en fremtid i fællesskab.

Det er denne konference og debatterne et stærkt vidnesbyrd om. Det sociale og socialpædagogiske arbejde er under pres af finanskrisen. Men, det er ikke kun en finansiell krise, som vi har hørt. Solidariteten er under pres. Det er igen blevet comme il faut at tale om at enhver er sin egen lykkes smed.

Socialpædagoger og socialarbejdere er under pres i deres daglige arbejde med krav om kontrol og overvågning. Jorma Sipilä viste dette meget klart i sin præsentation. Det, der sker, når markedet koloniserer staten – det politiske liv, administrationen og de offentlige institutioner – er, at service byttes ud med penge.

Det vi har hørt, og som vi alle ved, er, at New Public Management, der synes at hærge alle de nordiske lande, ofte medfører kontrol i stedet for tillid, tænkning i økonomi i stedet for faglighed og konkurrence i stedet for fælles socialt ansvar.

Vi er alle vidner til et system, der på mange måder går den gale vej. Men Som Jorma Sipilä sagde, så er der et alternativ. Et alternativ baseret på sociale normer, en professionel kultur og at folk kender hinanden. Som socialpædagoger, socialrådgivere, undervisere og andre professionelle på det sociale område er vi forpligtede til at være rollemodeller. Dette betyder, at vi aldrig må glemme at reflektere og være kritiske overfor vores egen rolle, at vi skal engagere os i den politiske debat.

Selvom der er færre penge må vi aldrig forfalde til rutiner i arbejdet eller krænke borgernes rettigheder. Vi skal råbe op, når borgerne ikke får den hjælp de har retskrav på. De skal høres som ligeværdige mennesker og behandles med respekt. Ved at vise borgerne respekt og medmenneskelighed, viser vi også os selv som professionelle respekt og medmenneskelighed.

Vores professionalisme, det kollegiale sammenhold, arbejdsglæde og et godt arbejdsmiljø er vores værn mod det "noget for noget" samfund, som er de klassiske liberalisters ønskedrøm. Vi skal gøre vores til, at de kan drømme videre uden at deres drøm bliver til virkelighed. Kære kolleger, lad os give hinanden ét løfte, som vi kan tage med os hjem fra Island: Vi skal holde fast i et solidarisk samfund. Et åbent og tillidsfuldt samfund, som er inkluderende.